

UNGDOMAR – SKÄRGÅRDENS FRAMTID

Livet i skärgården, ur ett ungdomsperspektiv

SKUNK – skärgårdsungdomarnas intresseorganisation
info@skunk.ax

Innehållsförteckning

Inledning	2
Metoder	2
Viktiga teman	3
<i>Service</i>	3
<i>Jobb och bostäder</i>	3
<i>Transport</i>	3
<i>Fritid</i>	3
<i>Påverkan/politik</i>	4
Enkät 2015-2016	5
Enkät 2018	6
Avslutning	8

Inledning

Ungdomar är framtidens beslutsfattare och invånare i kommuner. Därför behöver ungdomar ges möjlighet till påverkan och ett meningsfullt liv där de själva känner att de kan fatta egna beslut. För ungdomar i skärgården är det ett måste och en självklarhet att flytta från sin hemö vid 15-16 års ålder för att börja gymnasiet. För att få dem att flytta tillbaka måste livet fram tills att de flyttar kännas meningsfullt, det måste finnas något som gör att de kan tänka sig att flytta tillbaka och kan se sin egen familj och barn leva där efter utbildningens slut. Däribland ligger faktorer så som tas på allvar, en meningsfull fritid, tillgång till basservice som till exempel skola, dagis och affär samt möjlighet att kunna ta sig till och från ön under rimliga tids- och bekvämlighetsperspektiv.

SKUNK fick en förfrågan om att undersöka skärgårdsungdomarnas perspektiv på kommunstruktursreformen av utredarna. Det är på bas av detta som materialet tagits fram, men också för att ge SKUNK och beslutsfattare en insikt i vad ungdomar själva tänker om livet i skärgården. Redan innan förfrågan från utredarna kom har SKUNK gjort enkäter kring vad ungdomar tycker om att bo i skärgården.

Det ungdomarna i skärgården ser som bra med att bo i skärgården är naturen, småskaligheten och tryggheten som kommer med få brott och att alla känner alla. Men litenheten gör också att det finns få eller ingen att umgås med, finns det någon att umgås med är det ofta svårt att göra det på grund av avstånden och obefintlig kollektivtrafik. Skolan betraktas som både bra och dålig på grund av få elever. Några upplever kompetensbrist hos lärare och färre möjligheter som t ex val av språk i högstadiet. Transporterna är ett hinder för friheten och möjligheterna till ett meningsfullt liv.

Metoder

Under två lektioner i Kumlinge, Föglö, Kökar och Brändö skola har eleverna i åk 6–9 (vissa skolor enbart åk 7–9) fått diskutera livet i skärgården. Frågan om vad ungdomarna tycker om kommunstruktursreformen har inte ställts rakt ut, utan istället har synen på livet i skärgården diskuterats som kan ge ett underlag för vad ungdomarna tycker är viktigt att beakta. Ungdomarna har enskilt och i grupper fått fundera på hur den sämsta skärgårdskommunen skulle fungera, vad som är bra och dåligt samt vad som saknas i kommunen de bor i. Därefter har de fått diskutera fram konstruktiva och kreativa lösningar på detta. De har fått förslag på ämnen att diskutera så som transport, skola, fritid och ”efter grundskolan” men har själva arbetat fram två andra teman: service och politik/påverkan. ”Efter grundskolan” har inte varit så intressant att diskutera, tidigare studier visar att det är något som många inte pratar om, det är bara så det är, att man flyttar efter åk 9. Detta innebär dock inte att frågan inte är viktigt, olika form av stöd skulle behövas men kan vara svårt att se dels för de som inte har flyttat och dels för att det kan vara svårt att se vilka möjligheter som skulle kunna finnas. Frågan om kommuners sammanslagning och hur det skulle fungera är inget som berörts direkt, utan mer vad som är viktigt för livet i skärgården för ungdomarna och om de själva ser lösningar på det som inte är bra eller vilka risker som finns och hur man förebygger dessa. Utifrån det har vissa områden visat sig extra viktiga.

Förutom diskussioner har även enkäter gjorts i samband med ett projekt inom SKUNK, RIBS. En första enkät gjordes i början på projektet 2015-2016 och en uppföljande i slutet på projektet 2018. Enkäterna handlade om projektet men några frågor handlade mer om livet och framtiden i skärgården. Ca 20 personer svarade och ungefär lika många tjejer som killar svarade i åldern 11-18 år.

Viktiga teman

Ungdomarna har genom de olika övningarna lyft extra mycket på vissa teman och specifika saker. Dessa har mer eller mindre varit genomgående i alla skolor. Vissa delar berör ungdomarna direkt medan annat är sådant som de själva tyckt att är viktigt för en skärgårdskommun och alla invånare.

Service

Det måste finnas en basservice med butik, sjukvård, skola på rimliga avstånd och möjligheter att ta sig dit. Detta är något som alla har lyft och som kan ses som något som inte tas som självklart för ungdomarna. Risker att bli av med butiken eller behöva åka till en annan kommun/ö för att gå i skola finns där och det finns även verkliga exempel på. **Brist på jobb och bostäder är något annat som de flesta lyft på som en risk för en skärgårdskommun, brist på turism eller förstörd natur** ses som något negativt för en skärgårdskommun.

Jobb och bostäder

Något som ungdomarna såg som viktigt för att få andra att flytta och att själva flytta tillbaka är att det **finns tillgängliga bostäder**. Något som också sågs som en risk för skärgården var ifall de flesta hus på öarna var sommarstugor. Något annat som belystes under alla workshops flera gånger var jobb, att **det måste finnas jobb och att kommunernas ekonomi hänger på att det finns jobb så att invånarna stannar kvar**. Även jobb för ungdomarna själva lyftes fram, att det kan vara svårt att få sommarjobb.

Transport

Trafiken måste fungera, det måste **vara möjligt att på ett enkelt och snabbt sätt ta sig till och från ön, utan bil**. Det är även svårt att ta sig mellan och över öarna trots att avstånden inte alltid är långa. **Färjornas kvalité och turlistor är något som ses som ytterst viktigt för att kunna leva i skärgården**. Ett problem idag är att bussturlistorna inte alltid matchar färjorna vilket gör det omöjligt för alla under 18 år att åka själv då de inte har bil och därför blir beroende av vuxna för att alls kunna förflytta sig. Tunnel är något som lyfts fram både på Föglö och Kökar som en lösning på många risker och problem.

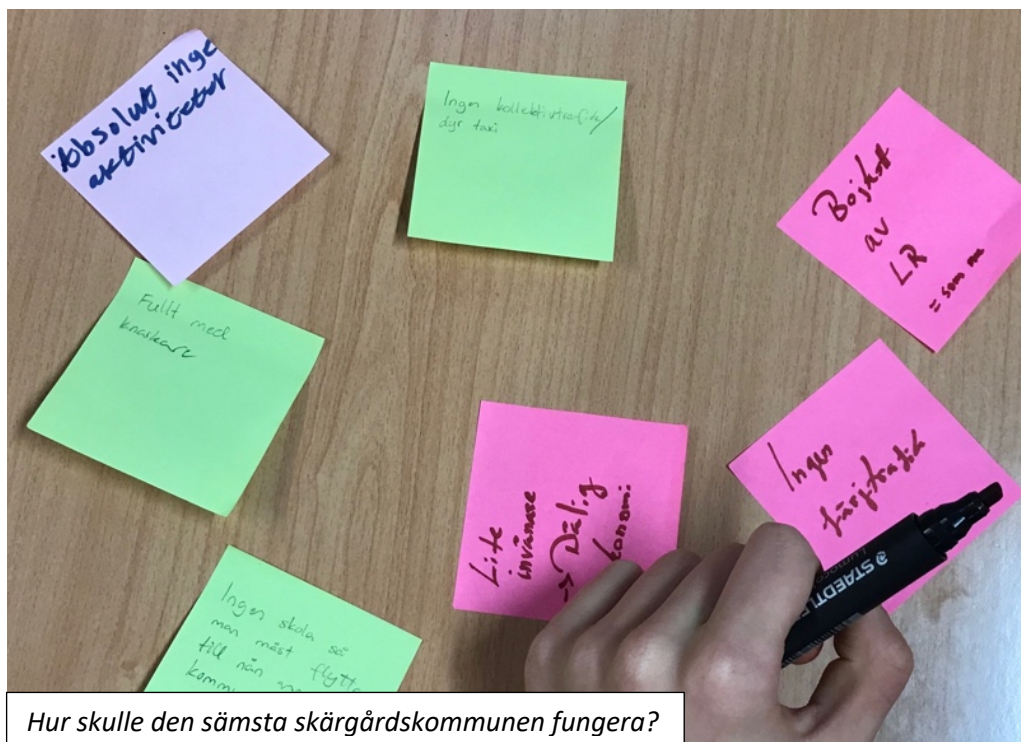
Fritid

Det måste finnas en **meningsfull fritid med möjlighet att träffa andra ungdomar med liknande intressen**. Det behöver finnas saker för ungdomarna att göra. Ungdomarna ser även skolan som en viktig plattform för att skapa kontakter med andra ungdomar genom skolbesök och samarbeten. Det finns även en **önskan om en plats att mötas på som inte är skolan**, där lokala ungdomar kan mötas, göra saker tillsammans men också kan vara med

och utveckla och påverka verksamheten. **Det finns även en önskan om att få träffa ungdomar från andra kommuner både i skärgården och på fasta Åland samt att få berätta för andra om hur det är att bo och leva i skärgården.**

Påverkan/politik

Det måste finnas sätt för ungdomar **att kunna påverka och vara involverade i lokalsamhället**. Något som ses som ett problem är ifall kommunen eller invånarna inte kan samarbeta med andra eller om beslutsfattarna inte fattar bra beslut. Vilket gav dem en insikt i att ungdomarna inte vet hur de skulle kunna påverka om så var fallet eftersom de inte har rösträtt. **En idé om ungdomsråd eller likande** fanns som lösning på detta samt att bli tillfrågade om sådant som berör dem, till exempel turlistor eller aktiviteter för ungdomar. Det fanns även en tanke om att det borde jobbas med att **få ungdomar mer intresserade av politik**, något som dök upp under en diskussion om att det behöver finnas någon som jobbar för att skärgården ska bli bättre och att ungdomar måste vara en del av detta.

Enkät 2015-2016 19 svar

Enkäterna är gjorda i samband med projektet RIBS, vid dess början och vid dess slut. Deltagarna i enkäten har varit mellan 12-18 år och ca 50/50 tjejer och killar och ungdomarna kommer från de olika skärgårdskommunerna.

Varför skulle du vilja/inte vilja bo i skärgården?

fint, man känner många fler

För att det är en av de vackraste platserna som du kan bo på (punkt).

Det känns som en bra miljö att bo i

Det finns inga jobb som intresserar mig här.

Det behövs flera till skärgården. Det är bra i skärgården. Finns inga jobb

Tråkigt och jag vill inte ha barn som upplever hemmet som jag gör nu.

Kanske i så fall så gillar jag naturen

För ödsligt...men om det blir livligare och mera öppet för möjligheter

Jag skulle inte vilja bo i skärgården eftersom det finns knappt något jobb och ingenting att göra

jag vet inte

Det är lugnt och fridfullt

För att jag trivs i skärgården, jag tycker om att jaga och fara och fiska. Känns som paradiset på sommaren.

??? for de cool :)

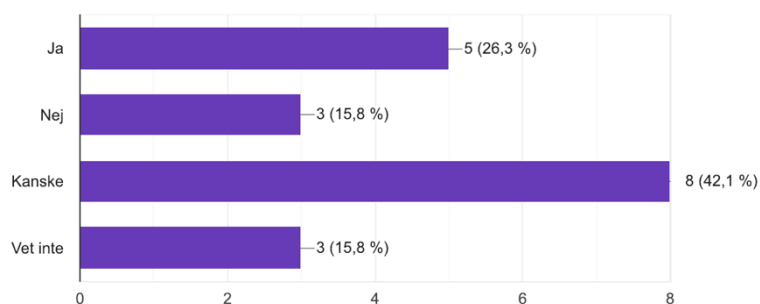
För att jag älskar naturen här, jaga och fiska är jag MYCKET intresserad av. På sommaren är det ett paradis här: man kan åka båt och simma nästan när som helst.

jag vet inte

Jag ska bo i Danmark.

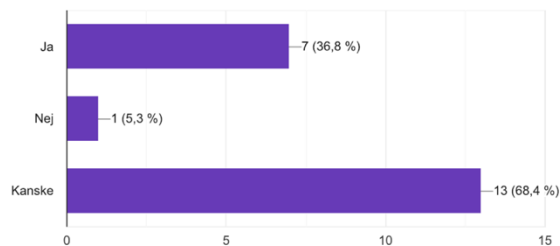
Skulle du vilja bo i skärgården som vuxen om du hade ett jobb?

19 svar

Skulle du vilja engagera dig i din ös utveckling?

19 svar

Enkät 2018 20 svar

Varför skulle du vilja/inte vilja bo i skärgården?

Så liitet

Skärgården är bästa platsen på jorden! Det är lugnt, tryggt, vackert, alla känner alla och är oftast villiga att hjälpa andra samt mer engagerade i allt som händer på ön. Jag tycker om småskaligheten, min erfarenhet av tex en liten skola är att man får bättre hjälp av läraren eftersom hen har mer tid då det inte är lika många elever i klassen. Om man är intresserad av att vara utomhus och att göra olika aktiviteter i skogen eller på/i vattnet är skärgården perfekt.

Skärgården känns döende på grund av politikernas dåliga och själviska beslut, därför är jag osäker om jag vill fortsätta bo i skärgården.

Det är rätt tomt

Det är ganska så tomt :/

Inget kan hindra mig för att inte bo där jag bor idag. Allt är perfekt lagom stor skola och allt funkar ju...

För det finns mera att utveckla i skärgården

En trygg plats, men behöver finnas flera där om jag ska kunna tänka mig att bo där

Såklart!

Jag bor i skärgården för ATT det är så lugnt och fint. Man kan bara ta fina bilder på solnedgångar och uppgångar i skärgården.

För att det är så lugnt och skönt

För de är lugnt och skönt

Jag skulle inte vilja bo i skärgården för att jag behöver hela tiden nya saker att göra, och jag har varken tid eller orka att sitta 2.5 h på färja varje gång jag ska handla.

Jag tycker att bo i skärgården är tryggt och man får bra kontakt med dem andra invånarna. Däremot så är jobb & aktivitet möjligheterna små och ofta krångligt med färjor.

I helvete någon annan stans

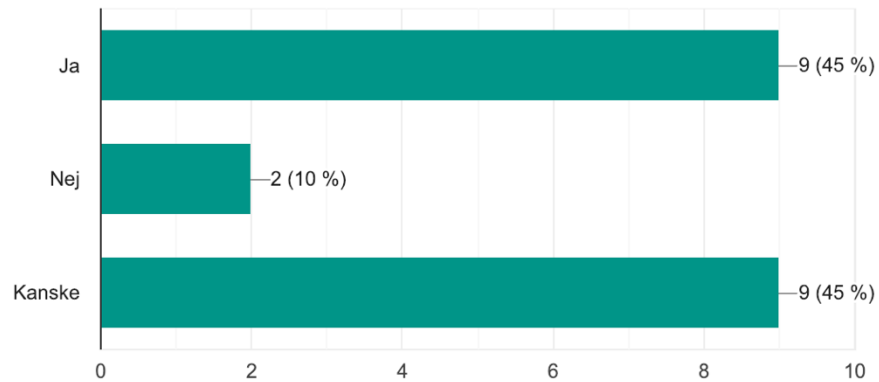
Jag vet inte riktigt, vill se lite nya saker

för att det är lugnare i skärgården

Det är personligt

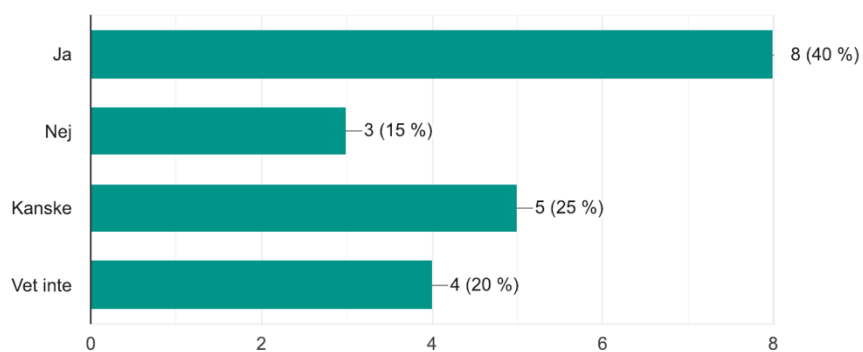
Skulle du vilja engagera dig i utvecklingen av din ö?

20 svar

Skulle du vilja bo i skärgården som vuxen?

20 svar

Kommentar

2 svar

Absolut, både för att utveckla skärgården och för alla möjligheter den här att ge.

Finns inget annat alternativ än JA

Avslutning

En tydlig slutsats är att meningsfull tillvaro med påverkansmöjligheter är viktigt för att ungdomarna ska känna att de har ett bra liv i skärgården, vilket även påverkar deras funderingar om att flytta tillbaka när de är äldre. En lösning för flera av ungdomarna på de flesta problem och hinder för livet i skärgården är helt enkelt att flytta, något som inte är möjligt för de under 15-16 år, men som också är en verklighet då de slutar 9an. Det ses som ett sätt att slippa problemen. En del anser också att skärgården inte är viktig utan enbart en dyr kostnad för samhället, på så sätt kan man förstå att ungdomarna ser flytt som en lösning istället för att hitta sätt att hantera problemen på plats, vilket är en vanlig inställning för unga på landsbygden. Men det finns även ungdomar som är stolta över skärgården och uttrycker en vilja av att berätta för andra hur livet i skärgården är och att de kan tillföra kunskap till andra utanför skärgården.

En kommentar som dök upp flera gånger i början av introduktionen på workshopen var att det som onödigt att anstränga sig för att förklara sina åsikter, ingen lyssnar ändå. Men alla kunde ändå komma fram till några viktiga områden att tänka på i framtiden:

- Det måste finnas en basservice med butik, sjukvård, skola på rimliga avstånd och möjligheter att ta sig dit.
- Trafiken måste fungera, det måste vara möjligt att på ett enkelt och snabbt sätt ta sig till och från ön, utan bil
- Det måste finnas sätt för ungdomar att kunna påverka och vara involverade i lokalsamhället.
- Kommunerna och de vuxna måste samarbeta.

